

Sygn. akt IV CZ 43/21

POSTANOWIENIE

Dnia 29 października 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Grzegorz Misiurek (przewodniczący)

SSN Monika Koba

SSN Krzysztof Strzelczyk (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa Z. P.

przeciwko B. C., R. C. i Ubezpieczeniowemu Funduszowi G. w W.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 29 października 2021 r.,

zażalenia strony pozwanej Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego w W.

na wyrok Sądu Okręgowego w R.

z dnia 4 lutego 2021 r., sygn. akt IV Ca [...]

**oddala zażalenie i pozostawia rozstrzygnięcie o kosztach
postępowania zażaleniowego do orzeczenia kończącego
postępowanie w sprawie.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem wstępnym z dnia 23 lutego 2017 r. Sąd Rejonowy w P. uznał za usprawiedliwione co do zasady roszczenie Z. P. przeciwko Ubezpieczeniowemu Funduszowi G. w W., B. C. i R. C. o odszkodowanie i zadośćuczynienie (sygn. akt I C (...)). Apelację Ubezpieczeniowego Funduszu G., który zaskarżył to orzeczenie w części jego dotyczącej, oddalił Sąd Okręgowy w R. wyrokiem z dnia 15 grudnia 2017 r. (sygn. akt IV Ca (...)). Od wyroku Sądu drugiej instancji skargę kasacyjną

wniósł pozwany Ubezpieczeniowy Fundusz G.. Wyrokiem z dnia 18 września 2019 r. Sąd Najwyższy (sygn. akt IV CSK 292/18) uchylił wyrok z dnia 15 grudnia 2017 r. Sądu Okręgowego w R. i przekazał temu Sądowi sprawę do ponownego rozpoznania.

Wyrokiem z dnia 4 lutego 2021 r. Sąd Okręgowy w R. (sygn. akt IV Ca (...)) uchylił zaskarżony wyrok wstępny Sądu Rejonowego w P. w części dotyczącej zasady odpowiedzialności Ubezpieczeniowego Funduszu G. w W. i przekazał w tym zakresie sprawę do ponownego rozpoznania temu Sądowi.

Od powyższego wyroku zażalenie wniósł pozwany Ubezpieczeniowy Fundusz G., zarzucając naruszenie art. 386 § 4 k.p.c. poprzez uznanie, że Sąd pierwszej instancji nie rozpoznał istoty sprawy, a wydanie wyroku wymaga ponownego przeprowadzenia postępowania dowodowego. Pozwany wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi drugiej instancji.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie nie zasługiwało na uwzględnienie.

W postępowaniu uregulowanym w art. 394 § 1¹ k.p.c. Sąd Najwyższy bada poprawność zastosowania art. 386 § 2 i § 4 k.p.c. przez Sąd drugiej instancji, a więc wystąpienia jednej z alternatywnie ujętych w tym przepisie przesłanek uchylenia zaskarżonego wyroku, tj. nieważności postępowania, nierozpoznania przez sąd pierwszej instancji istoty sprawy albo istnienia konieczności przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości.

W orzecnictwie Sądu Najwyższego wielokrotnie podkreśla się, że kontrola dokonywana w ramach powyższego środka zaskarżenia powinna mieć charakter formalny, skupiający się na przesłankach uchylenia orzeczenia sądu pierwszej instancji, bez wkraczania w kompetencje sądu *in merito*. Jeżeli u podstaw orzeczenia kasatoryjnego legły przesłanki określone w art. 386 § 4 k.p.c., Sąd Najwyższy bada, czy rzeczywiście sąd pierwszej instancji nie rozpoznał istoty sprawy albo czy rzeczywiście wydanie wyroku wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości. Dokonywana ocena ma jednak charakter czysto procesowy, co oznacza, że nie może wkraczać w merytoryczne kompetencje sądu drugiej instancji rozpoznającego apelację. Zażalenie

przewidziane w art. 394¹ § 11 k.p.c. nie jest bowiem środkiem prawnym służącym kontroli materialnoprawnej podstawy orzeczenia; kontrola taka może być przeprowadzona wyłącznie w postępowaniu kasacyjnym (zob. m. in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 25 października 2012 r., I CZ 136/12, niepubl., z dnia 25 października 2012 r., I CZ 139/12, niepubl.; z dnia 25 października 2012 r., I CZ 143/12, niepubl.; z dnia 7 listopada 2012 r., IV CZ 147/12, OSNC 2013 Nr 3, poz. 41, z dnia 9 listopada 2012 r., IV CZ 156/12, niepubl.; z dnia 28 listopada 2012 r., III CZ 77/12, OSNC 2013 Nr 4, poz. 54, i z dnia 5 grudnia 2012 r., I CZ 168/12, niepubl.).

Przenosząc te rozważania na grunt niniejszej sprawy należy wskazać, że zgodnie z art. 318 § 1 k.p.c. sąd, uznając roszczenie za usprawiedliwione w zasadzie, może wydać wyrok wstępny tylko co do samej zasady. Sąd Rejonowy uznał odpowiedzialność Ubezpieczeniowego Funduszu G. co do zasady i wskazał, że posiadacz koparko-ładowarki (pozwana B. C.) powinna zawrzeć umowę ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej, zaś wypadek miał związek z ruchem koparki jako pojazdu. Jednakże Sąd drugiej instancji stwierdził, że Sąd pierwszej instancji, przesądzając wyrokiem wstępnym o istnieniu stosunku prawnego, z którego powód dochodzi roszczenia, nie zbadał najistotniejszej przesłanki odpowiedzialności, nie rozstrzygnął wszystkich związanych z nią kwestii faktycznych i prawnych dotyczących zasady roszczenia i kluczowego zarzutu kwestionującego tę zasadę. Do tej kwestii odniósł się również Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 18 września 2019 r., wydanym w niniejszej sprawie podnosząc, że jeżeli w wypadku uczestniczył pojazd, który pełni zarówno funkcje środka transportu, jak i funkcję narzędzia pracy, konieczne jest ustalenie, czy w chwili wypadku był on używany głównie jako środek transportu, czy jako narzędzie pracy, ma to bowiem znaczenie dla oceny, czy doszło do szkody wyrządzonej "w związku z ruchem pojazdu".

Wyrok wstępny podlega zaskarżeniu według takich samych zasad, jak wyrok końcowy, a sąd drugiej instancji, rozpoznając sprawę na skutek wniesionej apelacji, stosuje reguły orzekania obowiązujące w postępowaniu apelacyjnym, a więc wskazane także w art. 386 § 4 k.p.c. Trzeba podkreślić, że ze względu na charakter wyroku wstępnego uzasadnione jest węższe rozumienie nierozpoznania istoty

sprawy w porównaniu do wyroku końcowego, który uwzględnia całokształt okoliczności sprawy. Wyrok wstępny przesądza na korzyść powoda słuszność jego roszczenia jedynie co do zasady (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 stycznia 2013 r., II CSK 279/12, OSNC 2013, nr 7–8, poz. 96). Wobec tego usprawiedliwione jest uchylenie wyroku Sądu pierwszej instancji i przekazanie temu Sądowi sprawy do ponownego rozpoznania na podstawie art. 386 § 4 k.p.c. jeżeli w ocenie Sądu odwoławczego nie zostały ustalone okoliczności pozwalające przesądzić odpowiedzialność pozwanego co do zasady.

Z przedstawionych powodów orzeczono, jak w sentencji (art. 398¹⁴ w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c.).